Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Isabel Izagirre Aiastui

Urretxu, Gipuzkoa (1936)

Aurkibidea

Biografia

Urretxuko Ipeñarrieta baserrian jaio zen 1936an. Aita bertakoa zuen, eta ama Beidakar baserrikoa; biak urretxuarrak, beraz. 13 anai-arreba ziren sendian. Eskolan Urretxuko Santa Barbara auzoan ibili zen aurrena, eta gerora Don Mateorekin eskola partikularrean, gaztelaniaz ikas zezan. Urretxuko Villar Alvarezekin aritu zen josten ikasten. 20 urterekin neskame joan zen Zumarragako albaitariaren etxera; eta 23rekin, ahizparekin batera, Zestoako Hotel Irurera. 27 urterekin ezkondu zen eta Urretxun bizi da.

Zintak

URR-008

- **Proiektua**: Urretxu eta Zumarragako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lasa, Xabier
- **Data**: 2001-01-01
- **Iraupena**: 55 min
- **Euskarria**: CD
- **Emalea**: Lasa, Xabier

URR-027

- **Proiektua**: Urretxu eta Zumarragako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2011-06-20
- **Iraupena**: 77 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin - Gaston Balerdi, Izaskun

Pasarteak

1. 2 familia eta 27 ume

- **Erref**: URR-027/003
- **Iraupena**: 0:00:46. **Hasi**: 00:02:02. **Bukatu**: 00:02:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Beraien etxean 13 senide ziren; eta, izebarenean, 14.

2. Belarra lantzen

- **Erref**: URR-027/004
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:02:48. **Bukatu**: 00:04:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:
Ipinarrieta baserrian jaio zen Isabel; belarra nola eta noiz lantzen zuten azaltzen du.

3. Belarra lantzeko aldeak Legazpin eta Logroñon

- **Erref**: URR-027/005
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:04:44. **Bukatu**: 00:06:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:
Belarretan aritzen zirenean, sega erabiltzen zuten denetarako, eta gustura. Logroño aldean, igitaia erabiltzen zuten. Isabelek hiru hilabete ematen zituen Logroñon, alergia zela-eta; han belarra nola lantzen zuten gogoan du.

4. Garia lantzen

- **Erref**: URR-027/006
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:06:51. **Bukatu**: 00:08:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Etxean sega erabiltzen zuten belarra lantzeko. Garia segaz ebaki, ilaratan jarri, bildu, sokarekin (edo gariarekin berarekin) lotu, eta metak egiten zituzten.

5. Garia pilatu osteko lanak

- **Erref**: URR-027/007
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:08:18. **Bukatu**: 00:09:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Garia pilatzen zutenean, baserrian gordetzen zuten. Geroago, makinan

sartzen zuten, alea eta lastoa banantzeko. Auzolanean egiten zuten lan hori. Makina hura nolakoa zen azaltzen du.

6. Ipinarrieta baserriaren historia

- **Erref**: URR-027/009
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:11:29. **Bukatu**: 00:12:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Ipinarrieta baserriaren historia kontatzen du. Garai batean, jauregia izan omen zen.

7. Ipinarrieta baserriaren egitura

- **Erref**: URR-027/011
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:13:30. **Bukatu**: 00:14:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Ipinarrieta baserriaren egituraz hitz egiten du: ukuilua, arditegia, sukaldea, ganbara, dorrea... Etxeak hiru gela zituen; eta han moldatzen ziren denak (13 senideko familia).

Transkripzioa
-Ikuilua nun gelditzen da, azpian?
-Bai, eta handik beherago maillan, berriz, arditeia. Baiño etxen gaiñekalden, baakizu, beti terrenoa altugo, ta azpikaldetio bajugo, eta artaia dao azpikaldetio; haren giañen sokaldia; ta sokalden gaiñen ganbara. Ta ganbaratik gaiñea gero torria.
-Torre hortan zer dao bertan?
-Ezer ez. Hasi torria goittik eta behera libre.
-Makina bat jolas egingo zenduen hainbesteko etxean.
-Jolas itteko denboraik ez zeon. Beti lana.
-Hamahiru izateko etxea behar zuek haundie.
-Bai, baiño leku gutxin sartzen giñan. Oso leku gutxin. Pentsau hiru habitazio zeuzkala bakarrik danantzako. Oin gehiao.
-Nola moldatzen zineten lotarako ta anai-arrebak?
-Bueno, ba neskak leku baten eta motillak besten eta aitton-amonak beste baten. Bueno, zea, aitta-amak. Ta zeakin, amona jeneralen ba umekin.

8. 13 seniderentzako otorduak

- **Erref**: URR-027/012
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:14:47. **Bukatu**: 00:17:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
13 senide izanda, otorduetan nola moldatzen ziren aipatzen du. Hamarretako eta merienda izaten ziren beraien otordu gustukoenak. Goizean goiz jaikitzen ziren, kafesnea gosaldu, lan egin, eta hamarretakoaren zain-zain egoten ziren. Hamarretakoan zer jaten zuten azaltzen du.

9. Artoa lantzeko prozesua

- **Erref**: URR-027/013
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:17:05. **Bukatu**: 00:19:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Ipinarrieta baserrian, soro handiak izaten zituzten. Artoa ereiteko, nola moldatzen ziren azaltzen du. Artoa udazkenean jasotzen zuten, heltzen zenean. Iluntzean, arto-zuritzen aritzen ziren, arrosarioa errezatuz. Artoa nola jasotzen zuten azaltzen du.

10. Artoa zuritu, lehortu, pilatu eta aletu

- **Erref**: URR-027/014
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:19:42. **Bukatu**: 00:21:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Artoa nola zuritzen zuten azaltzen du. Zuritutakoan, ganbaran zabaltzen zuten, lehor zedin. Lehortzen zenean, pilatu eta noizean behin aletu egiten zuten.

11. Etxeko abereak

- **Erref**: URR-027/015
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:21:23. **Bukatu**: 00:22:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Etxean hainbat abere zeuzkaten, eta haiek non egoten ziren azaltzen du. 120 ardi baino gehiago eduki izan dituzte.

12. Ardiei ilea mozteko teknikak

- **Erref**: URR-027/016

- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 00:22:40. **Bukatu**: 00:23:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Gizonak arduratzen ziren ardiei ilea mozteaz. Nola egiten zuten eta hartarako zer tresna erabiltzen zituzten azaltzen du Isabelek.

13. Artilea saldu, bota edo koltxoiak egiteko erabili?

- **Erref**: URR-027/017
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:23:37. **Bukatu**: 00:25:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Hasieran, artilea saldu egiten zuten; baina, gerora, artilearen salneurria asko jaitsi zen, eta batzuetan bota ere egiten zuten. Artilea nori saltzen zioten azaltzen du. Artilearekin koltxoiak egiten zituzten; prozesua nolakoa izaten zen azaltzen du.

Transkripzioa
-Gero ardi ile horri zer egiten ziozuen?
-Ba lenengoti diru itten zun eta saldu, baiño gero azkenea ez zon bate diruik itten eta bota igual. Ez zon bate diruik itten.
-Zeini saltzen zenioten, traperon bat etortzen zan?
-Bai, bai.
-Nungo traperoa?
-Ba hamen Eitzakoa, Benardo bazan, ta geo kanpoti'e noizipeñen etortzen zian; baiña hamen herrin fijokoa Eitzakoa zan.
-Eta harek nun eramaten zittun ilek?
-Ba aston edo, zakun sartu eta ia kantidadea zanen... Bestela hola kilokoa baldin bazan, etortzen zian traperok eta zakua holaxe ekartzen zuen; sartu han ta segi oiñez.
-Ixabel, orduan egiten zenduen haririk artilearekin?
-Ez, geuk ez deu ein hariik. Ez, ardi ilek garbittu ta arreoako preparau bai; arreoako koltxoiak itteko ta, koltxoiak itten laundu ta, hori bai.
-Nola preparatzen zan?
-Ba garbittu... Tiña edo ontzi haundi bat bagendun, han sartu eta beratzen eukitzen gendun, zeatio zikiña, kaka atzekalden eta nola eukitzen zuen, garbittu eta sekau ondo. Eta geo makillekin jo, harrotu ta ya koltxoian sartu.
-Hori nun egiten zenduen, etxean bertan?
-Bai, ganbaran.

14. Auzolanetako giroa

- **Erref**: URR-027/018
- **Iraupena**: 0:03:15. **Hasi**: 00:25:15. **Bukatu**: 00:28:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Lehen, auzokoen artean, elkarri laguntzen zioten. Auzolanak ohikoak ziren. Orduko giroaz hitz egiten du.

15. Garia eta artoa errotara eramateko komeriak

- **Erref**: URR-027/019
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:28:30. **Bukatu**: 00:29:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Urretxun, kalean, errota zegoen, eta hara eramaten zituzten garia eta artoa ehotzera. Zakuak oso astunak izaten ziren, eta bidean eramateko arazoak izaten zituzten.

Transkripzioa
-Errotarik bazenduen inguruan?
-Bai, Lizaratzu kalen, Lizaratzu, bai. Oseake Aizpurutxu aldea dao.
-Eta harea eramaten zenduen?
-Bai. Hautza eaman, iyo ta geo ekartzen gendun, ta han sokalde baztarren hantxe eukitzen gendun zakua. Bat artona eta bestia gariña.
-Zein juten zan jeneralen ehotzera errotara?
-Ba eozein, eozein motiko edo eozein neskatilla. Libre gendena.
-Astoarekin?
-Bai. Batzutan itten ziun aldamen batea hola eroi eta izin altxatu, izin zuzenduik zakua ibiltzen giñan. Eta deskuidon biden basarrin baten gizonen batek [altxatzen baziun] gustora ikusten gendun, zeatio haek indar gehiao; berriz'e jarri ondo, lotu sokekin ta ipintzen ziun. Bai, txiki-txikitatio...

16. Gerran anaiek pasatako estutasunak

- **Erref**: URR-027/020
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:29:31. **Bukatu**: 00:31:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
1936ko abenduaren 28an jaio zen. Gerra garaian, etxeko anaia zaharrenek etxetik alde egin zuten. Babesteko, Bergarara joaten ziren. Orduko komeriak kontatzen ditu Isabelek.

Transkripzioa
- Ixabel, ez dizut galdetu ze urtetan jaio, noiz jaio ziñen zu.
- “Treinta y seis”.
- A, oaintxe galdetu behar nizun, errotak itxitako garai hura ezautu ote

zendun eta
- Zea, egun xelebrekoa, inuxente egunekoa, “veintiocho de diciembre”.
- A bai?
- Bai.
- Oseake ordun zuk gerra ondorengoa ezautu zendun baiña...
- Ez, ez, ni gerraten jaio nintzan.
- Baiño esan nahi det zuk ez daukazula...
- A, ez, ez, ez
- Ez dezula akorduik eukiko
- Nere anai zarrenak eta bai. Zeatio gerraten ihesi jun zian. Bazetoztela billa eta basarritar danak Bergara, gaua Bergaran in zuen, ta atzetik tiroka. Eta Bergara jun eta apaiza zeon hamengo bat eta harek esan emen zien baserritar bati, emaiezue sapaian lo itteko hoiei zeatio persona zea dia, ezaunak dia ta persona onak dia. Ta, klaro, gehienak han juntau men zian baiño bat falta men zan. Eta esan men zuen Deskargatik aurrea hortxe bota izengo zuela tirokin hura, lagun hura . Baiño ez, txapela ez dakit zer erori ta txapel billa eo, nik ez dakit zer. Hortan aparta izengo zan, ta gauez etorri etxea eta atzea juten ziala, zea, eguna zabaltzeako Bergara berriz´e. Ta, hori akordatzen dia gure anai-arreba, bi zaharrenak.

17. Eskolan gutxi ibili ahal izandako

- **Erref**: URR-027/022
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:31:29. **Bukatu**: 00:34:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan oso gutxi ibili zen Isabel. 9 urterekin, neskame joan zen. Santa Barbarako eskolan ibili zen, eta oinarrizko gauzak ikasten zituzten. Eskola partikularrera don Mateorengana joaten ziren esnea banatzen aritu ostean; han nola ikasten zuten azaltzen du.

Transkripzioa
- Ixabel, eskolan ibili al ziñan?
- Oso gutxi.
- Gutxi.
- Beatzi urtekin jun nintzen neskame. Eamaten gendun esnia Urretxuko bi apaizei, kapilla. Eta galdetu zion Don Santiagok aber baratzui-zopia eitten nekin ta baietz esan nion, eta esan zian “ordun zu gure amana jun behar zea”. Eta halaxe jun nintzen.
- Bere amana neskame bialdu zizun.
- E?
- Neskame bere amana.
- Bai.
- Baiña aurretik eskolan nun ibili ziñen?
- Han, Santa Barbaran.
- Santa Barbaran eskola zan.
- Bai. Otoitzak eta lehenengo letrak eta hori danak etxen ikasten zian. Geo harutza jun eta komuniokin in behar gendunak bai, zeiñek baiño zeiñek altuo, leihoa zabalik nola eoten zan, ba aitzen zan gure etxetik, Mendizabaletio eta otoitz egiten, hola, “gure aita” ta, fuerte-fuerte. Jartzen giñen hola, korrotxon, eta danok. Eta gero, "sumar, restar, multiplicar,

dividir" eta ya kalea. Esne partittu goizen lehenengo eta gero eskolara. Ordubete partikularrea juten giñan, igurdin (eguerdian). Don Mateo zan, maixua guria, ta asko nahi ziun, zeatio nola bazekin, denbora gutxi gendukala, eskolarako. Ta erderaz oso gutxi gendekiun, ta klaro, irakurtzen genduna ba ez gendun ulertzen. Eta heldu lepotik holaxe eskukin, eta sartzen zigun, esplikatzen zigun danak. Eta motillak esaten zun " bai, emakumea lepotik heldu eta ia musu emanen hor" ibiltzen zala, baiña ez. Eta gure lehengusu bat eon zan Ezkiotarranen urte askon, tabernan, neskame. Ta hua bakizu nola gertatu zon? Don Mateok nola taberna jun behar zon, ba aber," txikito batek balio do, hainbeste xentimo". Eta esate bateako, "hamar txikitok, zenbat xentimo da?" Eta dana tipo horta. Lehenengo ba hoixe, sumatzen bezela eta geo kentzen. Eta ondo, gero han hainbeste urte egin zittun.
- Eta nun erakusten zizuen Don Mateok zuei?
- Ba Urretxun, eliza ondoko eskola baten. Bai.
- Ze eskola?
- Erdalduna, erdalduna zan. Ba eskola ordun ez zan, zea, ez lehenengoik eta ez bigarrenik, eta holako zeaik bate ez.
- Baiño gaurko eskola dan toki berdiñen? Ez. Nun zan ordun eskola?
- Ez, ez, ez. Ba ordun zan elizan gaiñekalden etxek badare, esate baterako, alkatea bizi dan lekun? Ba hortxe zan eskola bat. Baiño ibiltzen giñen ba hogei urtekok eta hamar urtekok, danok alkarrekin. Ez zeon zeaik.

18. Eskola baino garrantzitsuagoa dotrina

- **Erref**: URR-027/024
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:35:10. **Bukatu**: 00:36:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Eskolara joaten hasi aurretik, etxean erakusten zizkieten oinarri-oinarrizko gauzak. Eskolarako material gutxi izaten zuten; dotrina, ordea, goitik behera ikasi zuten. Hasieran, eskolan ikasten zuten dotrina; gerora, bikarioaren etxean.

19. Baserritarren eta kaletarren arteko aldea lehen

- **Erref**: URR-027/025
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:36:29. **Bukatu**: 00:37:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Dotrina ikasteko, baserritarrak eta kaletarrak bereizi egiten zituzten. Lehen alde handia egiten zuten haien artean. Baserritarrei burla egiten zitzaien lehen.

Transkripzioa
-Neska ta mutil alkarrekin?
-Eskolan? Bai. Danak.
-Dotriñan'e bai?
-Baita. Gu basarritarrak juten giñan bikarion etxea; bestek elizan edo eskolan edo ikasiko zuen.
-Egiten zan diferentzia hori baserritarrak eta kaletarrak?
-Bai, bai, bai. Gaur kaletarra ta basarritarra ya berdin ikusten da baiño. Len oso desperdiña zan, oso desperdiña.
-Antzematen zenduen, burlaik edo egiten zitzaizuen?
-Ba, "caseras" betik. Eta nere gizonak ohitturea zun esateko "caseras y con honra". Edo "caseros" igual da, "con honra". Ta ni oin, ordun ez, ordun bajezia iruditzen zatan neuri're besten alden, ezta. Baiño gaur ez, gaur esaten det basarritarrak kalen edozer gauza ein deikela, baiño kaletarrak basarrin ez.

20. Lehengo jolasak eta errespetua

- **Erref**: URR-027/027
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:38:11. **Bukatu**: 00:39:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Eskolatik irteten zirenean, jolasean aritzen ziren, tximilikuartotan (ezkutaketan), besteak beste. Osabak txistu egiten zuenean, ordea, denak etxera joaten ziren ziztu bizian; halakoa zen errespetua garai hartan. Etxera joatean, merienda jaten zuten gustura.

Transkripzioa
- Ta eskolatik ertetzen gendun bostetan eta ixkutaketan ibiltzen giñen, txibilikuartotan esaten gendun. Ibiltzen giñen ta...
- Txibilikuartotan, zer zan. Ze jolas zan hori?
- Ba hori, ixkutaketan, txibilikuartotan esaten gendun, ixkutaketan zan. Eta osaba, han, lehenengo basarrin osaba, ta haren umek'e ba jolasen. Harek txistu eitten zon etxetio eta izkutauta genden lekutio aide danok ertenda, bakoitza bere etxeta. Bildur haundiya gendigun. Ta egunen baten konturau be etortzen bazan, harek makillekin edozeiñi ematen zion, e? Ze errespetoa sartzen zon harek. Ta gero etxea juten giñan eta etxen eukitzen gendun merienda, katillukara esne. Lehen, lurrezko katilluk izaten zian, eta oindio nik esne-zopak, ze gustora jaten giñuzen. Illaran danak, eta gaur, txikiena apartatzen ibiltzen die baiño guk haundiena apartatzen ibiltzen giñan. Ta aldatzea kuartoa juteakon, mahai gaiñian zeonai, taka, behatza sartuko gendiun, haundienai. Ta pentsau ze mika giñan, hura ez zon beste batek jango. Haundienai sartzen gendiun behatza, pasadizon aldatzea juteakon koartoan. Bai.
- Bakoitzek berea.
- Bai, hoixe.

21. Eskola barruko materiala

- **Erref**: URR-027/028
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:39:45. **Bukatu**: 00:41:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:
Eskola etxetik gertu zeukaten. Eskola barrutik nolakoa zen azaltzen du: mahaiak, tintontziak, koadernoak...

22. Eskolako diziplina eta zigorrak

- **Erref**: URR-027/029
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:41:25. **Bukatu**: 00:42:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:
Eskolan maistrak izaten zituzten, eta diziplina gogor xamarra izaten zuten orduan. Orduko zigorrak aipatzen ditu.

23. Ganbarako jolasak

- **Erref**: URR-027/030
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:42:37. **Bukatu**: 00:44:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Jolasteko denbora gutxi izaten zuten, jaietan bakarrik. Orduan, ganbarara joaten ziren. Orduko jolasak azaltzen ditu.

24. Josten eta sukaldean aritzen jakitearen garrantzia etxean

- **Erref**: URR-027/031
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:44:44. **Bukatu**: 00:47:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
13 anai-arreba izanda, arropak konpontzea eta sukaldean aritzea eguneroko lana izaten zen amarentzat. Etxeko neska guztiek ikasi zuten josten eta sukaldean aritzen. Etxetik kanpo ikasi zuten josten, Villar Álvarezekin. Emakume horrek bazeuzkan josteko eta puntua egiteko makinak. Sukaldean aritzen ere etxetik kanpo ikasi zuten Isabelek.

Transkripzioa
- Bai, bueno, zaharragoa. Aman denbora guztiya jana ipintzia eta erropa konpontzia zan. Pusketak ipintzen, galtzerdik'e konpontzen... Dana. Aman denbora guztiya jarritta, konponketan.
- Josten neska danak ikasiko zenduen?
- Danok, eta koziñan'e bai. Ez zeon gure etxen josten ta koziñan ikasi be ezkontzeik.
- Eta etxen ikasi zendun ala etxetik kanpora josten?
- Ez, etxetik kanpora ikasten gendun.
- Nun ibili ziñeten josten ikasten?
- Ba, Villar-Alvarez, soltera bat zan ta harek eukitzen zittun hamar neska, holaxe jun ta ez kobrau ta ezer ez, e? Jun ta, ba, hoixen, nola, baten hilbantzea dala, besten sobrehilatzea dala, ba, holaxe hasi ta segi, ahal dezun arte.
- Eta Ixabel, nun erakusten zun Villar-Alvarez honek? Urretxun?
- Bai. Urretxun, aber nun esaten dizuten... Ba oin Labeaga kalia dan lekun. Bai.
- Josteko makinak eta baziren ordun?
- Bai, bazeukan. Bat, e? Danantzako bat zan, e? Eta gero bere koiñatak aldamenen bertan makina bat zeukan, zea itteko, puntu itteko, jersek eta itteko. Ta harek bere alabak ebaltzen zittun han, puntu itten ta. Ta erakutsi harek'e eitten zuen, egun baten izebakin josten, beste egun baten, amakin puntu eitten. Bi neska, txandan jartzen zittun, eranak. Eta beste baten bazkari ipintzen. Haren dana etxen erakutsi zien. Zala preparauta jun zien neska haek. Gaurkoa oso desberdiña da.
- Eta zuek kozinan nun ikasten zenduen?
- Ba, nik ez. Ni hotelen eon nintzan eta nere ahizpa Dioni´re bai. Baiño bestela, Iburretanen, Zumarran. Ondio´re badago Iburreta hori. Bai, jatetxe ona zan, ta, hortxe, nere ahizpak hor ikasi zuen.

25. Neskame han eta hemen

- **Erref**: URR-027/032
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:47:00. **Bukatu**: 00:50:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
9 urte zituela, izebarengana joan zen neskame. Eta 14 urte zituela, Lazkaora joan zen, neskame hara ere: han zer lan izaten zituen azaltzen du. Gehien kostatzen zitzaion lana nagusiari bazkaria mendira eramatea izaten zen. Neskame zen garaian, soldataz gain, dirua handik eta hemendik lortzen zuen.

26. Eskola askorik ez, baina ausardia bai

- **Erref**: URR-027/037
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:56:07. **Bukatu**: 00:56:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:
Eskola askorik ez zeukaten, baina ausartak ziren. Osaba bat fraidea zen; eta anai-arrebak konturatu zirenean ez zeukatela eskola askorik, osabak fedea izan zuen beraiengan.

27. Hoteleko langile "ezkutuak"

- **Erref**: URR-027/039
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 01:03:37. **Bukatu**: 01:04:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:
Hoteleko lan-baldintzei buruz hitz egiten du. Asegururik gabe lan egiten zutenez, ikuskaria etortzen zenean, ezkutatu egin behar izaten zuten.

28. Lehengo orrazkerak eta janzkerak

- **Erref**: URR-027/043
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 01:08:44. **Bukatu**: 01:09:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:
Ile-apaindegira joateko ohitura bazeukaten lehen ere. Han nolako orrazkera izaten zuten aipatzen du. Komuniorako, janzkera berezia prestatzen zien amonak.

29. Mezara txandaka eta lana tranpekin

- **Erref**: URR-027/045
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 01:10:10. **Bukatu**: 01:11:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Mezara joateko, txandaka joaten ziren: ama goizean goiz, 6ak aldera, joaten zen, alaba bat edo birekin; hurrengo mezara, 8etan, beste senide batzuk joaten ziren. Igande goizetan, baserriko lanak aurreratzen zituzten; lana

banatu egiten zuten, eta anaiak trikimailua asmatu zuen lana azkarrago bukatzeko.

30. Euskarako hitz berriak

- **Erref**: URR-027/046
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 01:11:57. **Bukatu**: 01:13:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Euskara, denborarekin, aldatu egin da. Hainbat hitz berri aipatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-29

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com